

Mukinje su vrijedan izvor hrane

Drvodelić, Damir

Source / Izvornik: **Gospodarski list, 2020, 22, 53 - 53**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:108:177374>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-12**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Forestry and Wood Technology](#)

Mukinje su vrijedan izvor hrane

Mukinja, (lat. *Sorbus aria* (L.) Crantz) je vrijedna šumska voćkarica, ona je neizmjereno bogatstvo naših šuma te neizostavna karika u hranidbenom lancu. Poznata je i pod drugim nazivima: brašnava oskoruša, merala, muk i mukovnica. Mukinja samoniklo raste u šumama i šikarama i kao pojedinačno stablo. Sadi se i kao ukrasno drvo. Kod nas se ovo zdravo šumsko voće malo iskorištava. Ljudima treba dati na znanje koliko je vrijedno pa će se više iskorištavati.

Plodovi mukinje

Latinski sinonimi za mukinju su *Pyrus aria* Ehrh., *Crataegus aria* L., *Mespilus aria* Scop., *Aria nivea* Host. Spada u red *Rosales*, porodica *Rosaceae* i rod *Sorbus* L. koji obuhvaća 80 – 100 vrsta. U nas dolazi 13 vrsta i podvrsta toga roda od kojih su neke posebno značajne (jarebika, oskoruša, brekinja i mukinja). Opisano je 6 vrsta s jestivim plodovima i 4 ljekovite vrste. Neke se vrste uzgajaju radi plodova, a neke kao ukrasne biljke. Plod je loptast i mesnat, vrlo lijep i daje biljkama posebnu dekorativnu vrijednost.

Plodovi su ukusniji nakon mraza

Plodovi su kuglasti, crveni, 1 – 1,5 cm veliki, jezgričavi, s ostatkom čaške na vrhu, posuti su brojnim, sitnim, svijetlim lenticelama. Meso je žuto i brašnasto. Sadrže 2 – 4 sjemenke. Sjemenke su izdužene, crvenkastosmeđe, glatke, 6 – 7 mm dugačke i 3 mm široke. Dozrijevaju u kolovozu, rujnu i listopadu. Nakon dozrijevanja dugo ostaju na izbojcima te su ornitohorni (šire se s pomoću ptica). Sirovi plodovi su brašnjava i bljutavi. Nakon prvog mraza postaju ukusniji, slatki i jestivi. Za jelo su vrlo ukusni, a mogu se jesti i osušeni. Od plodova se priprema kaša,

a miješanjem s drugim voćem koriste se za pripravu kompota, želea, marmelada, sirupa, a od njih se mogu napraviti voćna vina i rakije. Nekada su ove plodove miješali s brašnom i pekli slatki kruh. U prezrelim mukinjama ima dosta invertnog šećera, zatim slobodnih kiselina (pretežno jabučne), vitamina C i karotena. Cijene se kao dobar izvor vitamina C. Ponekad se plodovi mukinje upotrebljavaju kao sredstvo protiv dizenterije te kao lijek kod kašlja i katara pluća.

Važne za ekosustav šuma

Plodovi mukinje imaju višestruku važnost u šumskim ekosustavima. Izvanredno su važne za stabilnost šuma jer su sastavni dio genskog bogatstva naših šuma, nezamjenjiva karika u hranidbenom lancu za niz vrsta od mikroorganizama, kukaca, ptica, glodavaca i velikih biljojeda do velikih grabežljivaca (lisica, osim mesa, rado jede šumsko voće, kao i smeđi medvjed koji se uglavnom hrani biljnom hranom).

Doprinosi i biološkoj raznolikosti sastojina, služe kao potpora glavnim vrstama drveća i poboljšavaju kvalitetu tla. Mukinje se često sade kao zaštitni šumski pojas (poljozaštitni, snjegozastitni, vodozaštitni i antierozijski); pogodne su za vjetrobrane pojaseve, kao pomoćna vrsta u plantažama četinjača i listača, za pošumljavanje područja černozema i za podstojnu etažu u sastojinama bora i hrasta na svježim i vlažnim tlima. Blagotvoran je učinak mukinje u urbanim sredinama na kvalitetu zraka zbog brzine taloženja štetnih čestica.

Poznata je činjenica kako su se u doba gladi puno koristili plodovi mukinje za prehranu. Djeca bi se penjala na stabla i konzumirala velike količine plodova bez nuspojava. Osušene i samljevene mukinje, koje imaju brašnastu teksturu, davale bi se pšeničnom brašnu zbog ne-

dostatka istoga, a kruh bi dobivao lijepu boju, okus i miris.

Nakon mraza plodovi mukinje postanu ukusniji

0,19g	0,26g	0,32g	0,36g	0,38g	0,41g	0,41g	0,54g	0,56g	0,60g
0,71g	0,74g	0,81g	0,85g	0,92g	0,94g	0,99g	1,00g	1,03g	1,07g
1,11g	1,14g	1,18g	1,19g	1,20g	1,24g	1,28g	1,34g	1,39g	1,44g

Sjemenke mukinje

Prema istraživanjima, dobar urod stabala mukinje u Republici Hrvatskoj događa se u intervalima od svake četiri godine. Najbolji urodi stabala mukinje zabilježeni su 2003. i 2007. godine, a prosječan broj punih sjemenki u plodu u tom razdoblju iznosio je 1,1 komada. Najveći broj sjemenki u plodu mukinje dobiven je u godinama najboljeg uroda što upućuje kako sjeme mukinje za potrebe rasadničke proizvodnje sadnica treba skupljati isključivo u godinama s obilnim urodom. Sadnice mukinje u rasadniku pokazuju najmanju otpornost spram biotskih i abiotičkih čimbenika. Na osnovu istraživanja visinskog rasta i prirasta sadnica mukinje u rasadniku, predlaže se uzgoj u sijalistu samo jednu vegetaciju bez podrezivanja korjenskog sustava.

doc. dr. sc. Damir Drvodelić

Stablo mukinje

